

Vojtěch Scheinost

Historie sušického sirkařství

Dodnes není známo, kdo první škrtačí zápalky vynalezl. Pro sušické zápalky je však nejdůležitější jméno vídeňského lékárníka Štěpána Röhmera, který první škrtačí zápalky začal vyrábět počátkem 19. století.

Vojtěch Scheinost se od roku 1826 učil truhlářem ve Vídni a po vyučení přijal zaměstnání u lékárníka Röhmera, aby mu vyráběl „**sirkařský drát**“, který potřeboval na výrobu zápalek. Tam se seznámil s Marií Urbancovou. S její pomocí získal poznatky o chemické přípravě zápalné fosforové směsi, neboť Urbancová občas pomáhala při této, jinak utajené, manipulaci v rodině Röhmerových. V roce 1839 se oba rozloučili s Vídni a odstěhovali se do Sušice. Dne 31. 10. 1839 získali souhlas sušického magistrátu k výrobě zápalek.

Počátky byly velmi těžké, ale manželé Scheinostovi se s nevšední energií pustili do práce. Brzy se Scheinostovi nedostávalo finančních prostředků, a jak už to bývá, byl nucen se obrátit na cizího člověka, který by mu vypomohl půjčkou. Tou osobou byl **zámožný obchodník smíšeným zbožím v Sušici Bernard Fürth**. Ten začal Scheinosta zásobovat potřebným materiálem k výrobě i hotovými penězi. Tato podpora ho zavázala natolik, že se Fürth stal nakonec majitelem sirkárny a Scheinost ředitelem a vedoucím výroby. Protože výroba záhy nepostačila pokrýt poptávku, snažili se oba o rozšíření výrobních prostorů a nakonec i postavit **novou továrnu**. Povolení k tomu získal Fürth 9. června 1844, první dvě budovy byly hotové ještě v prosinci téhož roku.

Pět let poté Bernard Fürth umírá, zanechává podnik v plném rozkvětu, **jehož výrobky znala celá Evropa**. Dědicové však dál trvali na podmínce dané jejich otcem – nikdo ze Scheinostovy rodiny nesměl pracovat v sirkárně. Scheinost proto neviděl jiného východiska a roku 1865 sirkárnu opouští. Dva roky nato zakládá druhou tzv. Horní sirkárnu v Sušici.

V devadesátých letech se na trhu začala projevovat vysoká nadprodukce zápalek. V Čechách v té době fungovalo na 20 větších továren. V roce 1890 vzal do rukou vedení firmy vnuk spoluzakladatele

Bernard Fürth

Dr. Ernst Fürth

Délka trasy:

3 km (přibližně 1 hod. volným tempem)

Náročnost trasy:

střední, dostupná i pro rodiny s menšími dětmi

Barva značení:

ŽLUTÁ

Popis trasy:

náměstí Svobody – V Brance – most 28. října – park T. G. M. – areál sušické nemocnice – K Vyhlídce – Krásná vyhlídka

Převýšení: 262 m

Největší sirka na světě

je umístěna v sušickém muzeu. Vznikla v sirkárně SOLO v roce 2008. Je dlouhá skoro 3,6 m, hranol zápalky má obvod 7 x 7 cm. Stejnou obří sirku se podařilo škrtnout pomocí malé krabičky.

sušického sirkařství Bernard, vynikající obchodník, roky později přidr. Arnošt (Ernst) Fürth, vzdělaný člověk a chemik. Vrcholem dlouhých vyjednávání mezi jednotlivými konkurenty na trhu bylo založení firmy „**SOLO**“ továrny na zápalky a leštidla, akciová společnost se sídlem ve Vídni, ve které se spojilo šest největších rakousko-uherských sirkáren. Mezi nimi byly i obě sušické továrny. Akciová společnost získala finanční podporu zemské banky a i díky ní dochází k racionalizaci výroby a modernizaci technického vybavení. V roce 1922 proběhla fúze, v rámci které převzala český majetek vídeňského SOLA akciová společnost HELIOS, a tak vzniká nová firma „**SOLO**“ spojené akciové československé sirkárny a lučební továrny se sídlem hlavního závodu v Praze. Pražské SOLO zahrnovalo

vedle sirkáren v Sušici ještě dvě – v Třešti a v Bernarticích. Pražské SOLO, v jehož vedení figurují na čelních místech oba bratři Fürthové, postupně skupovalo akcie slovenských, polských, maďarských i jugoslávských sirkáren, a tak dali základ průmyslovému impériu SOLO.

Fúze se Spolkem pro chemickou a hutní výrobu proběhla v roce 1938. Nový podnik se později stal válečně důležitou výrobnou chemických látek. A tak ve víru tragických celonárodních událostí zanikl koncern SOLO. Po druhé světové válce (7. 3. 1946) byl ustaven národní podnik **SOLO, závody na zápalky, národní podnik se sídlem v Sušici** a dodatkem ze dne 10. 7. 1949 je změněn název na **SOLO SUŠICE národní podnik**.

V rámci privatizačního procesu podnik bohužel zanikl a v roce 1996 vznikla **SOLO SÍRKÁRNA, a.s. se sídlem v Sušici**. Modernizace a rozšiřování

výroby pokračovalo i pak - přibýly další dvě linky na výrobu zápalek a výrobní automatizace dosáhla vrcholu. V roce 2006 se ze sušické sirkárny vyexpedovalo více než 400 milionů krabiček zápalek, z toho byl export plných 85 %. V roce 2008 ale přesto

výroba zápalek v Sušici končí a strojní zařízení je prodáno do Indie. Tímto skončila téměř 170-tiletá historie sušického sirkařství nejen v Sušici, ale i v celé ČR.

Objekty ve městě spojené se sirkařstvím:

Horní sirkárna (1) – založil ji V. Scheinost v roce 1865. Dne 11. 3. 1932 se zde vyráběly sirky naposled. V objektu byla následně zahájena zcela nová výroba papírových impregnovaných nádobek, průhledných obalů a nádobek z acetylové celulózy.

Dům č.p. 135, náměstí Svobody (2) – Dům rodiny Fürthů. Tato židovská rodina musela utéct před Hitlerem do Ameriky. Po válce dcery Arnošta Fürtha pronajaly dům místnímu národnímu výboru pro potřeby Domu osvěty. V roce 1961 okresní národní výbor dům vyvlastnil. Dnes je majetkem ZKD Sušice a najdete zde obchod se smíšeným zbožím.

PODPORENO Z EVROPSKÉHO FUNDU PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
Směr budoucnost - cíl prosperita

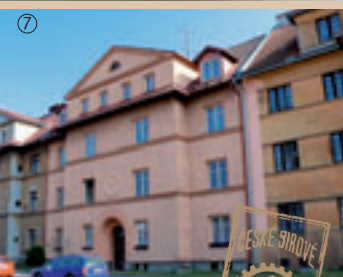
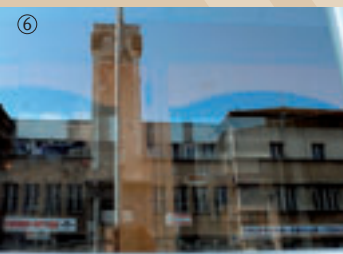

Dům č.p. 6, náměstí Svobody (3) – v tomto domě bydlel Vojtěch Scheinost, který přinesl do Sušice tajemství výroby sírek. Najdete zde jeho pamětní desku.

Daliborka (4) – velký dům v sousedství SOLA na křižovatce ulic Pravdova, Masarykova a Nádražní byl postaven na samém počátku první republiky, od roku 1921 poskytoval byty pro tovární úředníky. Díky charakteristickým věžičkám získal přezdívku Daliborka.

SOLO Sirkárna (5) – kdysi nejvýznamnější sušický podnik. Továrna byla postavena v roce 1844 a po celá desetiletí byla rozšiřována a modernizována. Ve vstupním atriu najdete desku dr. E. Fürtha.

Dům zdravotní péče (6) – společnost SOLO postavila již v roce 1930 pro své zaměstnance sociální zařízení na vysoké úrovni. Na místě zasypaného říčního ramene v Nádražní ulici tehdy vyrostl na svou dobu velmi moderní objekt, který neměl ve své době takřka obdoby. Tehdy tu pro zaměstnance sloužily jesle, závodní jídelna i lékařská ordinace apod.

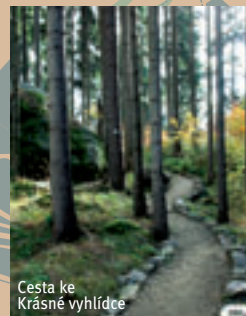

Domy č.p. 520, 519, 925, 812, 442, 357, 356, tzv. „Solodomy“ (7) – Bytové domy pro zaměstnance, které podnik vystavěl na bývalém říčním rameni SOLA. V roce 1941 byly v Nádražní ulici nejprve postaveny dvoupatrové domy č. p. 356, 357, 442 (pro úředníky), 519 a 520. Proluka mezi domy 442 a 519 byla použita k výstavbě dvou dalších dvoupatrových panelových obytných domů (č. p. 925 a 812) v 70. letech 20. století.

Muzeum Šumavy (8) – Početnou sbírku nálepek a krabiček najdete v expozici sirkařství sušického muzea. Muzeu byla v 50. letech darována část ze strojového vybavení továrny Solo, která už nevyhovovala nárokům výroby. Roku 1959, kdy se připomínalo 120. výročí počátku sušického sirkařství, vznikla expozice sirkařství v současných prostorách.

SUŠICE KOLÉBKA SIRKAŘSTVÍ

Městské informační centrum Sušice

nám. Svobody 138, 342 01 Sušice, tel.: 376 540 214
e-mail: icsusice@mususice.cz

www.susicebranasumavy.cz

Text: Město Sušice, Muzeum Šumavy 2011. Foto: Šumák © 2011, archiv.
Design a mapka: MATYPO s.r.o. © 2011.

PODPOŘENO Z EVROPSKÉHO FONDU
PRO
REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Směr budoucnost - cíl prosperita

sušice
BRÁNA ŠUMAVY

SUŠICE KOLÉBKA SIRKAŘSTVÍ

NEJKRÁSNEJŠÍ PROCHÁZKY PO SUŠICI A OKOLÍ

sušice
BRÁNA ŠUMAVY